

Magyar Tudományos Akadémia Természettudományi Kutatóközpont
Anyag- és Környezetkémiai Intézet
Budapest, II. kerület, Pusztaszeri út 59-67.

ELEKTRONOK AZ ANYAGTUDOMÁNYBAN

ELECTRONS IN MATERIALS SCIENCE

Csibi Levente

Varga Katalin Gimnázium, Szolnok

Minjoon Kim

American International School of Budapest

Dr. Hakkel Orsolya

Dr. Pászti Zoltán

Munkánk célja

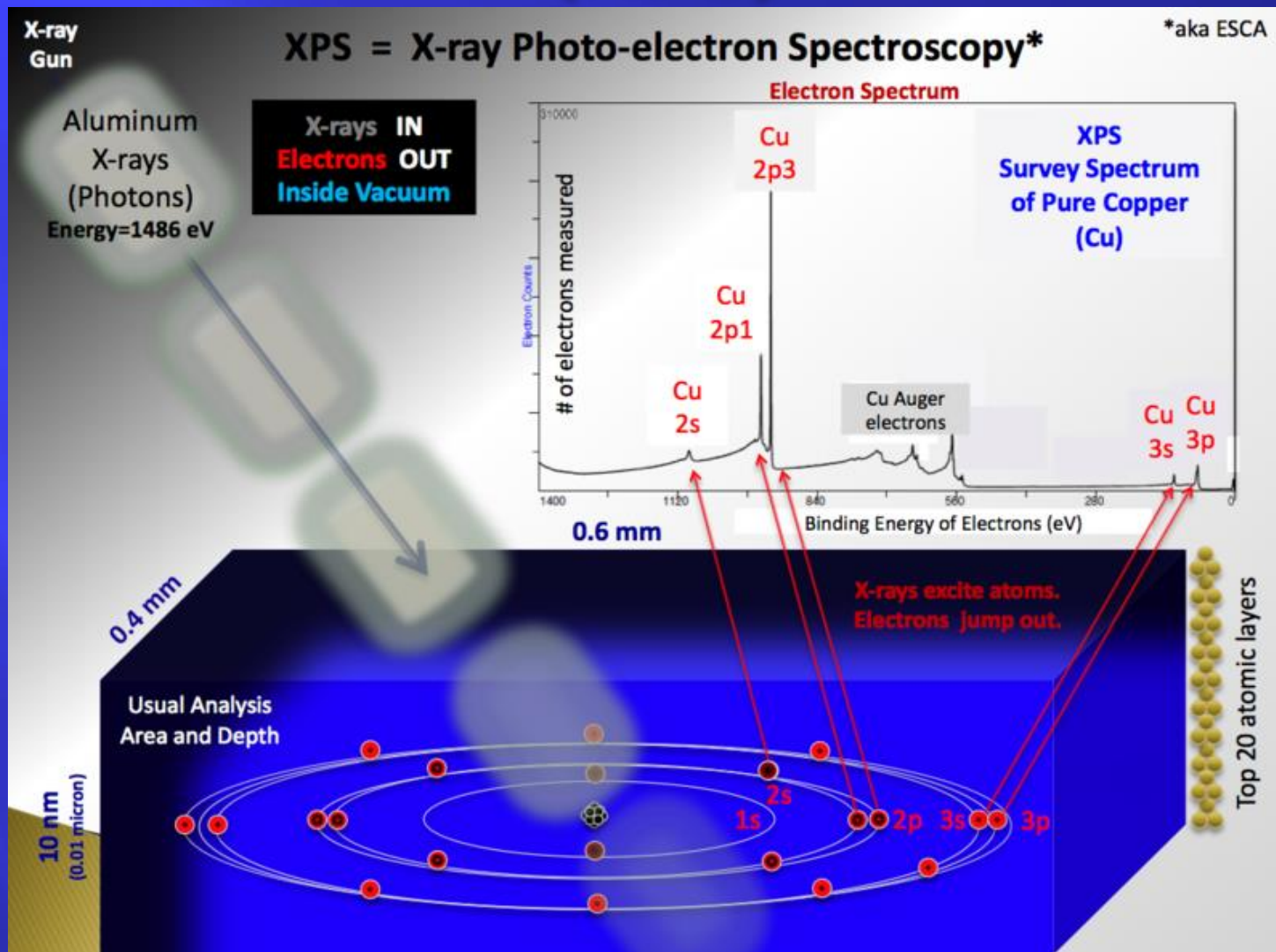
- ▣ modellkatalizátor kialakítása Si felületén megújuló energiaforrások minél teljesebb kihasználására
- ▣ etanol-reformáló modellkatalizátor előállítása (Ni nanorészecskék CeO_2 vékonyrétegen)
  - ▣ $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$ (etanol) $\rightarrow \text{H}_2 + \text{CO}_2$

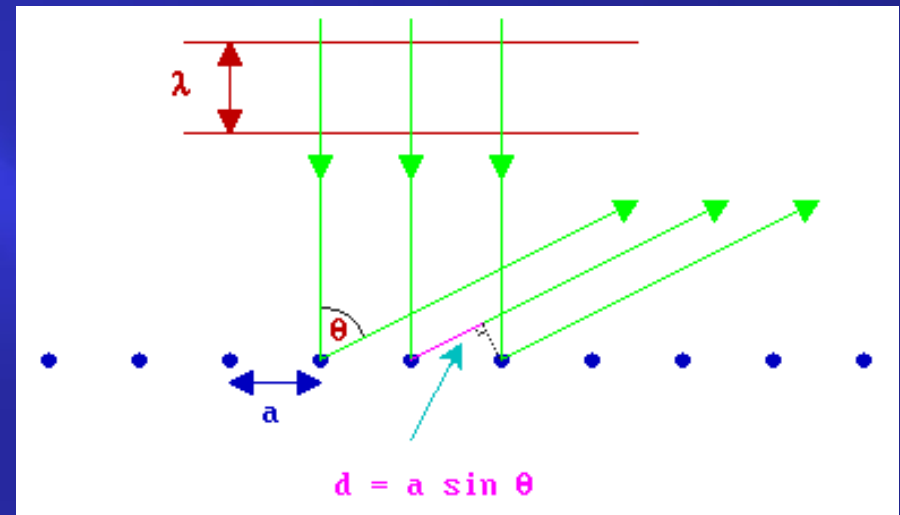
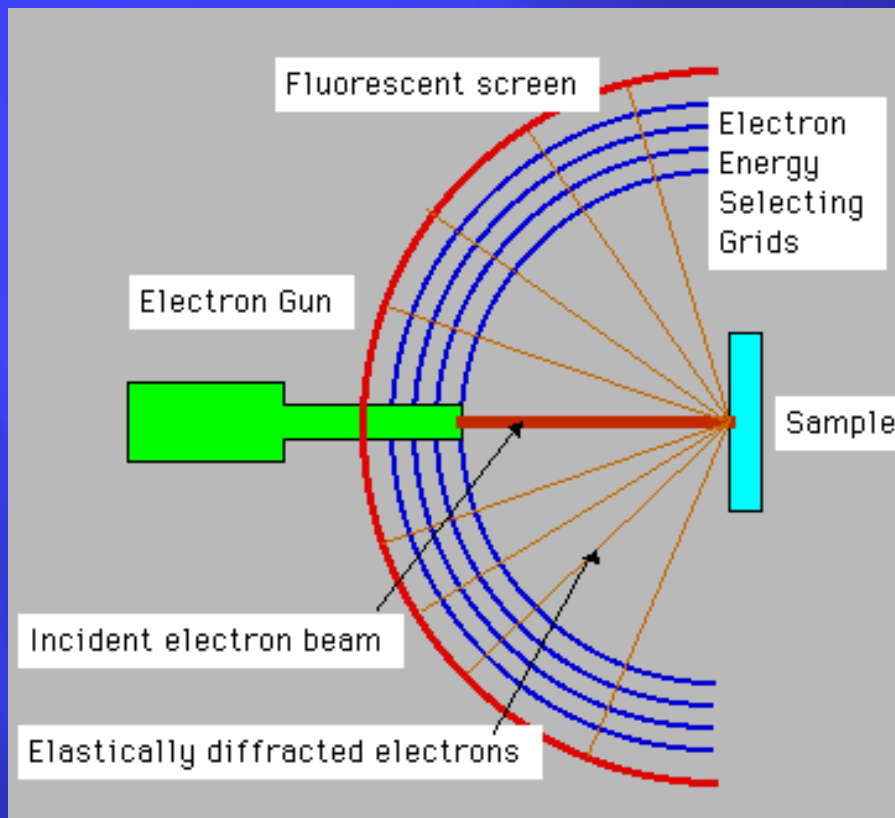
Alkalmazott módszerek

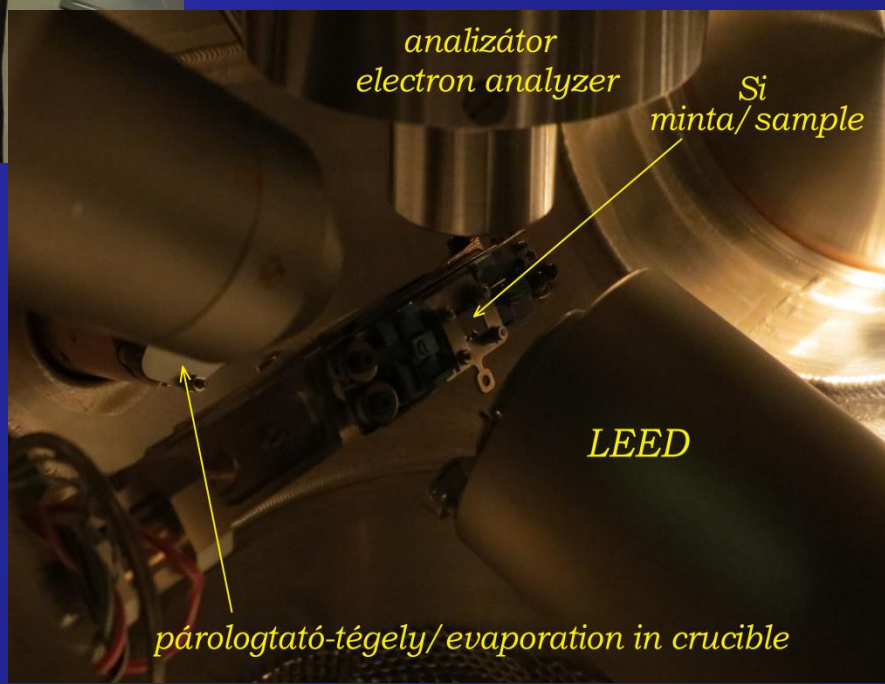
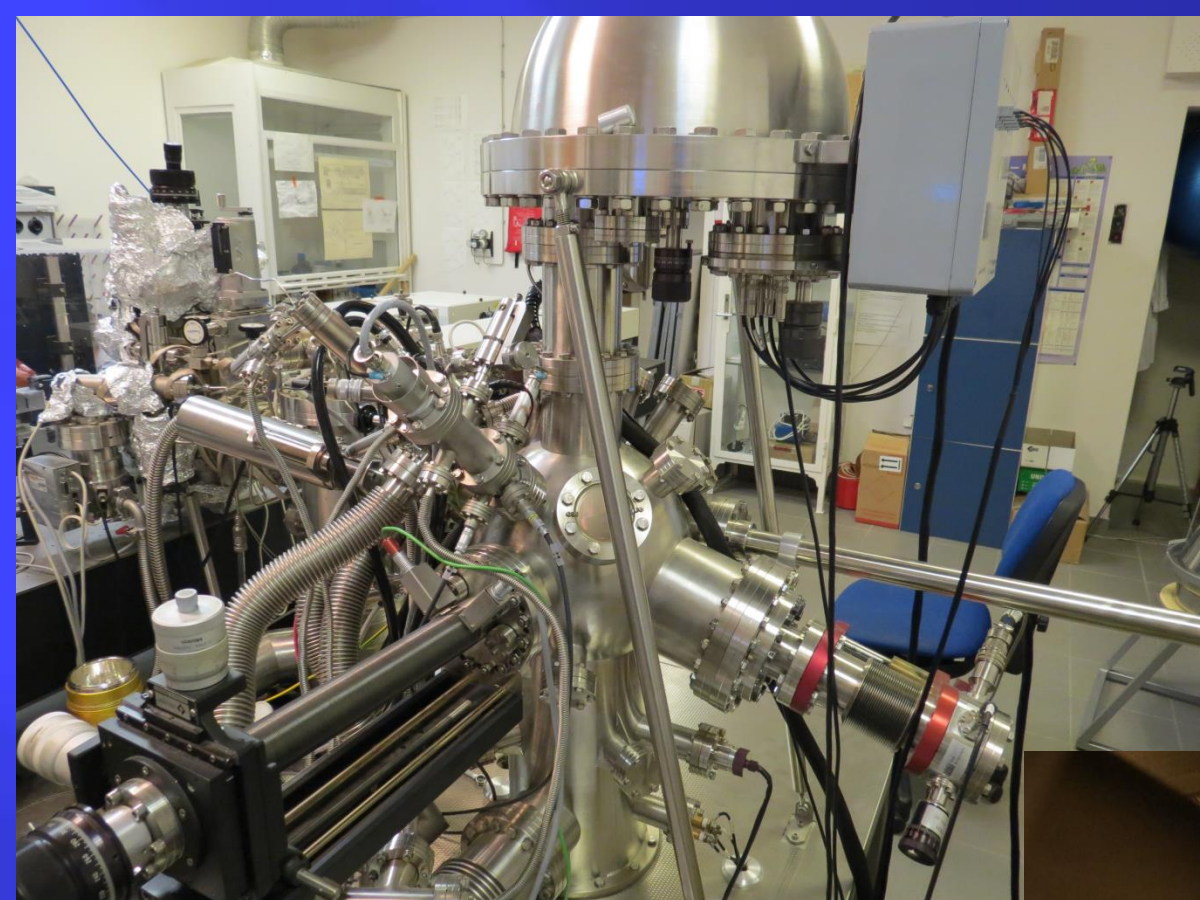
- ▣ Fotoelektron-spektroszkópia
- ▣ Kisenergiájú elektrondiffrakció
- ▣ Elektronsugaras párologtatás

Fotoelektron-spektroszkópia (XPS)

Kisenergiájú elektrondiffrakció (LEED)

Modellkatalizátor előállítási folyamata

- ▣ Si hordozó tisztítása
- ▣ CaF_2 réteg felvitele
- ▣ CeO_2 réteg felvitele
- ▣ Ni nanorészecskék felvitele

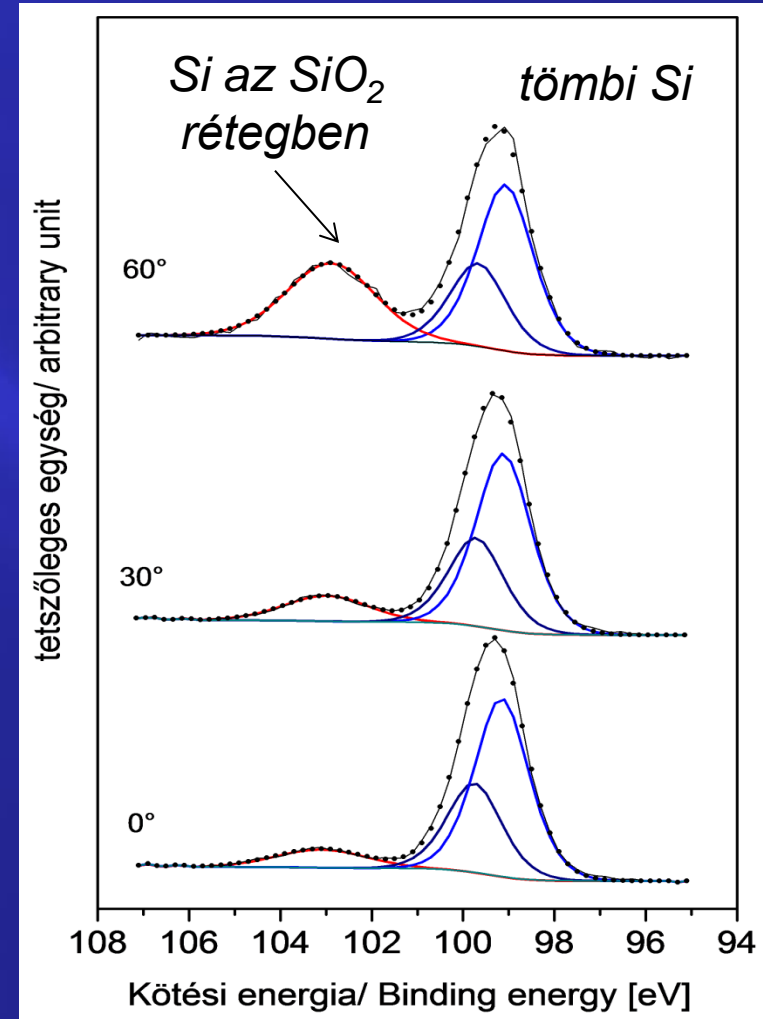
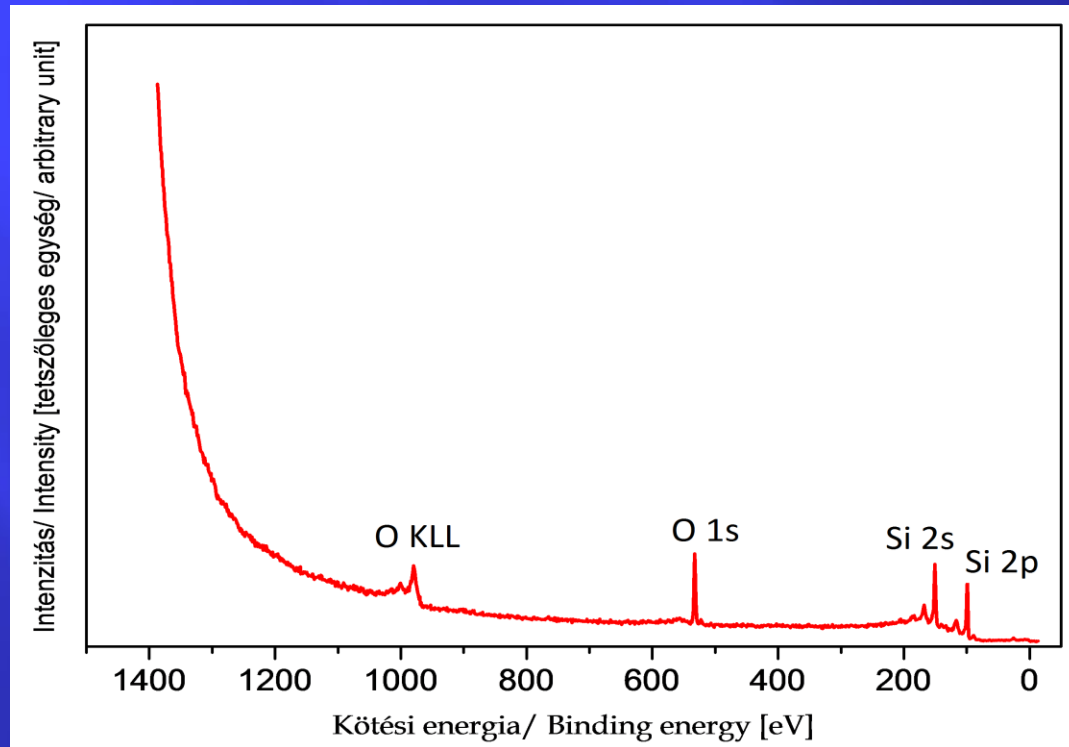
1. Tiszta felület létrehozása

- ▣ Kémiai tisztítás – 3 lépésben:
  - etanol – diklór-metán 1:1 arányú elegye: ultrahangos kádas rázatás → szerves molekulák eltávolítása
  - hidrogén-fluorid – víz 1:20 arányú elegye: oxidréteg eltávolítása, hidrofób felület létrehozása
  - ammónium-hidroxid – hidrogén-peroxid – víz 1:1:5 arányú elegye: melegítés 70 °C-on → tiszta, vékony SiO₂-réteg kialakítása

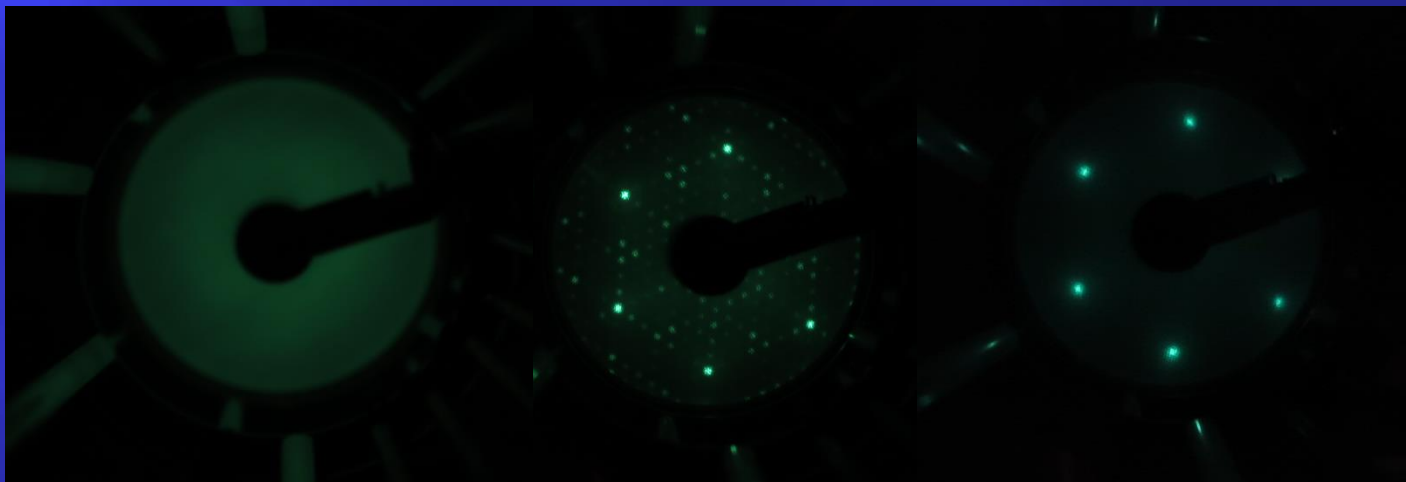
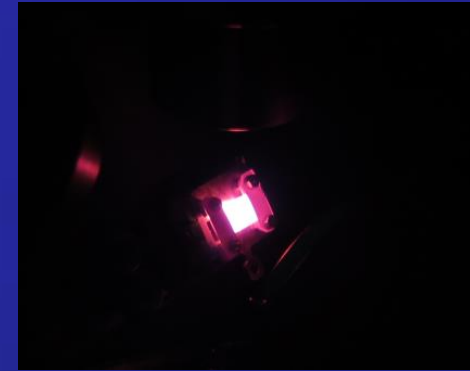
□ A SiO₂/Si mintán végzett XPS vizsgálatok eredménye

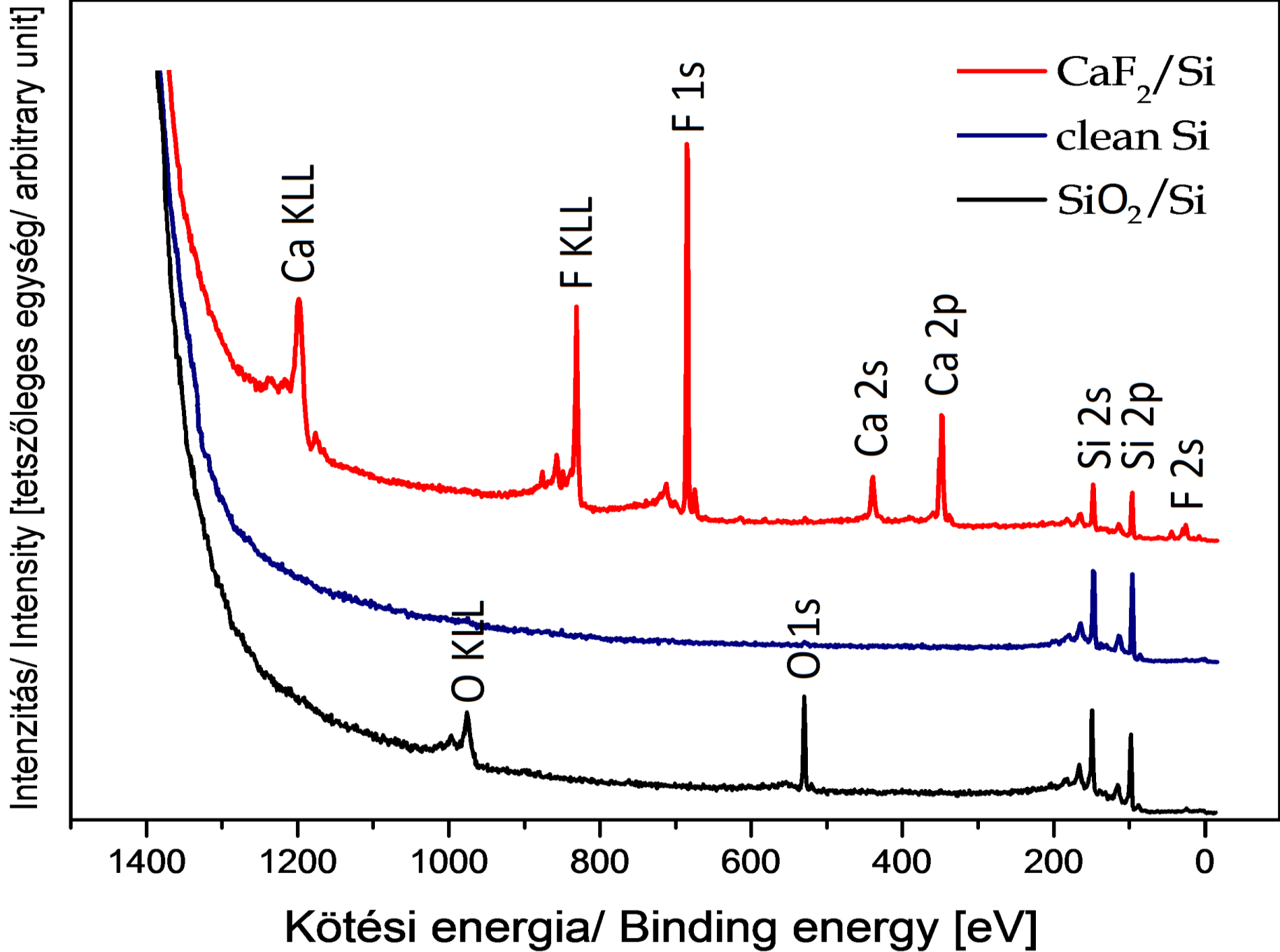
- A minta összetétele: valóban csak Si és O van jelen!
- XPS spektrum 3 különböző döntésnél → oxidréteg vastagsága meghatározható: 1 nm (3-4 atomi réteg)

2. CaF₂ réteg felvitele

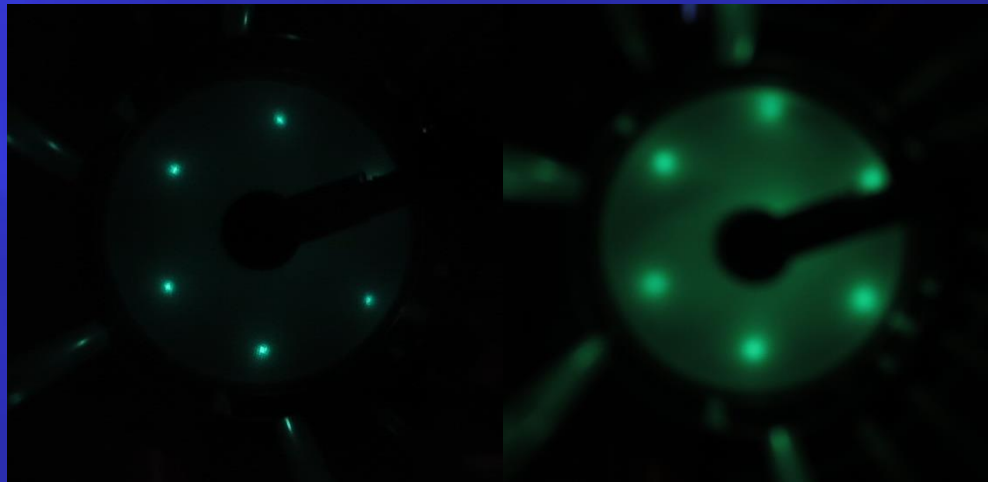
- ▣ miért? CeO₂ reakcióba lép Si-mal
- ▣ fűtés: 1000 °C – oxidréteg eltávolítása
- ▣ eredmény: tiszta Si felület → diffrakciós kép
- ▣ CaF₂ felpárolgatatása (2 nm) → új diffrakciós kép

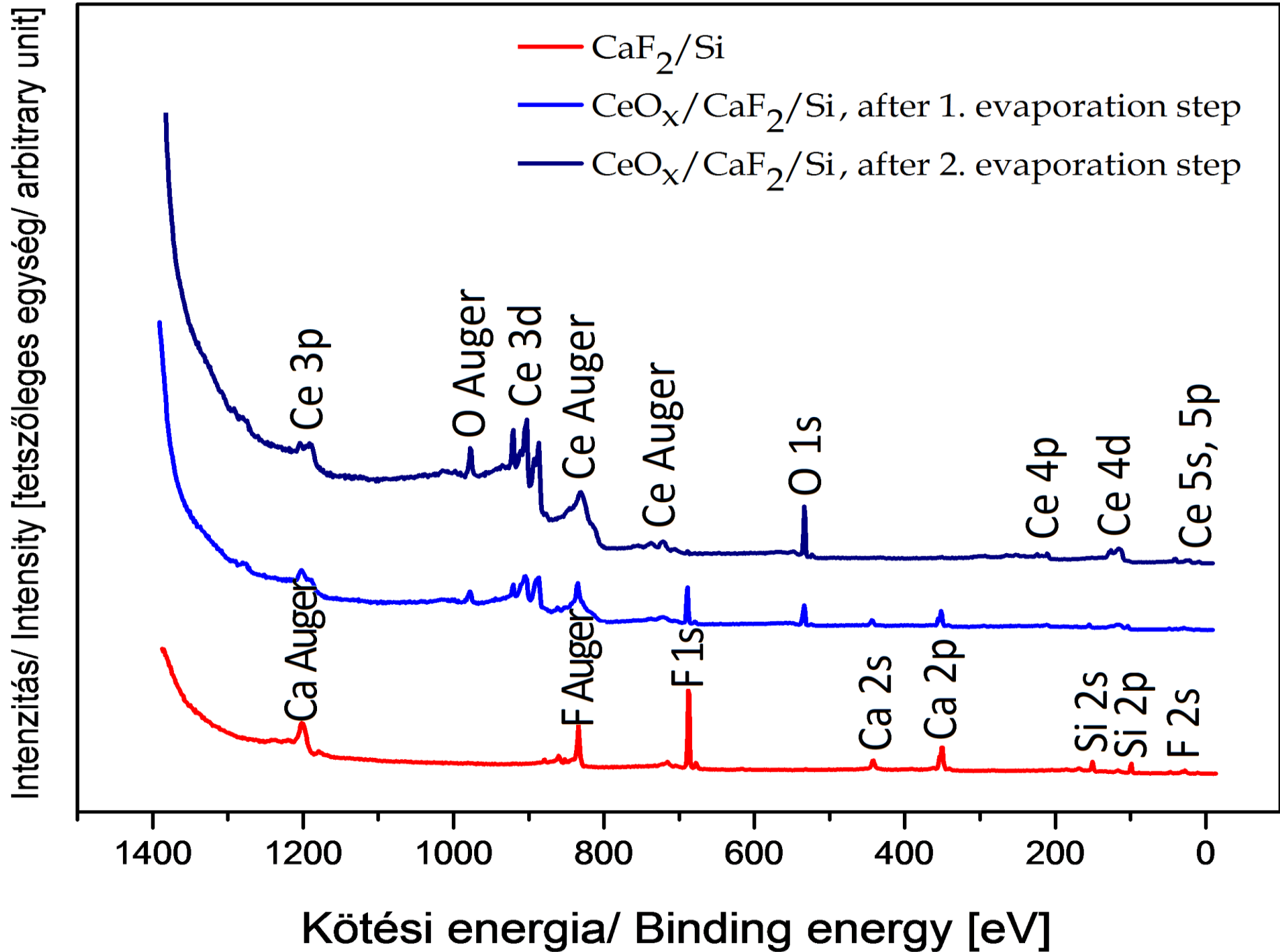

3. CeO₂ réteg felvitele

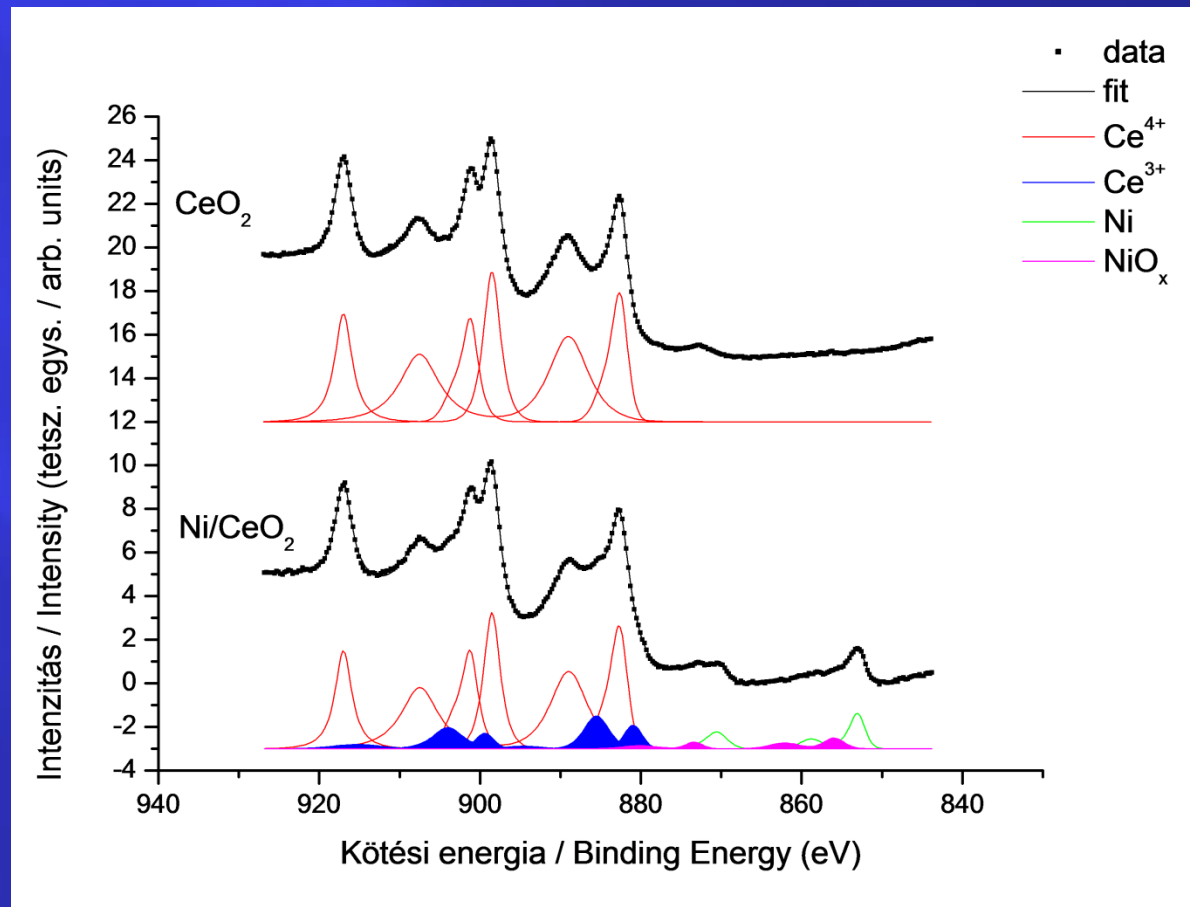
- ▣ CeO_x párologtatása oxigéngáz jelenlétében, több lépésben, 250 °C-ra melegített mintára:
  - Ce³⁺ és Ce⁴⁺ oxidációs állapot még vegyesen,
  - döntően Ce⁴⁺ oxidációs állapot!
- ▣ eredmény: vékony, rendezett CeO₂ réteg alakul ki a felületen

4. Ni nanorészecskék felvitele

- ▣ Ni felpárolgatatása a felületre – 40 másodperc
- ▣ A katalizátor elkészült!

Összegzés

- ▣ A tábor során valódi kutatói légkörbe nyerhettünk bepillantást,
  - megtisztítottunk Si felületet,
  - rendezett CaF_2 és CeO_2 réteget alakítottunk ki,
  - Ni nanorészecskéket vittünk fel a felületre,
  - és kimutattuk, hogy a Ni a felületen a CeO_2 redukciójához vezet.
- ▣ Mindeközben megismertük
  - a vékonyréteg-technológia alapjait,
  - spektroszkópiai mérések rejtelseit,
  - adatok feldolgozását és kiértékelését.
- ▣ Lehetőségünk volt megismerkedni és együtt dolgozni új emberekkel.

Köszönetnyilvánítás

- ▣ Szeretnénk köszönetet mondani
  - Hakkel Orsolya és Pásztai Zoltán témavezetőinknek a munka során nyújtott segítségükért,
  - Lendvayné Győrik Gabriellának a tábor megszervezéséért,
  - Igrinyi Krisztina és Mr. Booker kémia tanáraink számára,
  - illetve szüleinknek támogatásukért.

Köszönjük a figyelmet!
Thank you for your attention!